

PRAVNO MIŠLJENJE

Obaveštavamo Vas da smo od strane klijenta, privrednog društva Jugo Kaolin doo Beograd (u daljem tekstu: **JK**) angažovani radi pripreme pravnog mišljenja radi odgovora na Dopis Udruženja „ZA česme“ od dana 27.10.2022. godine, sa posebnim osvrtom na sledeće polazne pretpostavke iz predmetnog Dopisa:

- Analiza prvostepene presude sa sledećim zaključkom: Vršenje sanacije i rekultivacije shodno važećem Zakonu o rudarstvu i geološkim istraživanjima vezano je za nosioca prava eksploatacije, a ne imaoca prava svojine na parcelama koje su obuhvaćene eksploatacionim poljem.
- Analiza drugostepene presude sa sledećim zaključkom: Nejasno je zašto JK smatra da činjenica da sporne parcele nisu u vlasništvu JK predstavlja prepreku za sprovođenje rekultivaciju područja, budući da je JK nosilac eksploatacionog prava.
- Član 153. Zakona o rudarstvu i geološkim istraživanjima u skladu sa kojim se definiše pravni osnov obaveze da se izvrši rekultivacija i sanacija zemljišta koja je bila predmet eksploatacije, kao i odredbe o inspeksijskom nadzoru i kaznenom prestupu u slučaju nepostupanja u skladu sa citiranim članom 153. Zakona o rudarstvu i geološkim istraživanjima.
- Kao konačan zaključak navodi se da je vršenje rekultivacije u obavezi da sprovede nosilac eksploatacionog prava, a ne vlasnik zemljišta koje se nalazi u okviru eksploatacionog polja koje je predmet rekultivacije.

Na početku, pre svega ukazujemo da je tačna konstatacija da je rekultivaciju u obavezi da sprovede nosilac odobrenja za eksploataciju, te da navedena činjenica nije sporna u ovom konkretnom slučaju, odnosno obaveznik sprovođenja rekultivacije jeste JK, kao privredno društvo nosilac odobrenja za rekultivaciju na lokalitetu Velika poljana (Rgotina).

Ono na šta ukazujemo u ovom pravnom mišljenju jeste okolnost da to što je JK nosilac odobrenja za eksploataciju u ovom konkretnom slučaju nije sama po sebi dovoljna kako bi se sproveo postupak rekultivacije zemljišta.

Naime, na lokalitetu Velika poljana faktičko stanje je takvo da su rudarski radovi na dva površinska kopa obustavljeni i isti se ne izvode (površinski kop Velika poljana 1 na kojem je eksploatacija prestala 1982 godine i površinski kop Velika poljana 2 na kojem je eksploatacija prestala 2011 godine). Ipak, ono na šta skrećemo pažnju jeste činjenica da obustava radova nikada nije formalno – pravno sprovedena što podrazumeva izradu odgovarajuće projektne dokumentacije i odobrenje nadležnog ministarstva, a kako je to bliže objašnjeno u daljem tekstu.

A. Glavni rudarski projekat za trajnu obustavu radova i zatvaranje rudnika

U skladu sa odredbama Zakona o rudarstvu i geološkim istraživanjima (*Zakon*), kao i Pravilnikom o sadržini rudarskih projekata (*Pravilnik*) uređena je obaveza izrade Glavnog rudarskog projekta za trajnu obustavu radova i zatvaranje rudnika. Navedena obaveza je propisana odredbama člana 90. stav 1. Zakona kojim je propisano da se glavni rudarski projekat izrađuje u slučaju trajne obustave radova i zatvaranja rudnika.

Dakle, neophodan uslov za sprovođenje rekultivacije i sanacije eksploatacionog polja jeste izrada glavnog rudarskog projekta trajne obustave radova i zatvaranja rudnika, a u okviru kog projekta se nalazi detaljan plan rekultivacije i sanacije.

Sa tim u vezi, skrećemo pažnju da je JK u saradnji sa Tehničkim fakultetom u Boru Univerziteta u Beogradu, u skladu sa članom 70. Pravilnika o sadržini rudarskih projekata, izradio glavni rudarski projekat trajne obustave radova i zatvaranja rudnika na lokalitetu Velika Poljana, koji sadrži detaljan plan rekultivacije i sanacije (shodno članu 76. Pravilnika).

B. Odobrenje nadležnog Ministarstva

Pored obaveze izrade glavnog rudarskog projekta na način kako je to u prethodnom tekstu objašnjeno, dodatni preduslov za sprovođenje postupka rekultivacije i sanacije jeste rešenje o odobrenju za izvođenje rudarskih radova po osnovu glavnog rudarskog projekta, u ovom konkretnom slučaju po osnovu glavnog rudarskog projekta trajne obustave radova i zatvaranja rudnika. Predmetno rešenje o odobrenju izdaje Ministarstvo rudarstva i energetike RS, a na zahtev nosioca odobrenja za eksploataciju (član 101. stav 1. Zakona).

Dalje ukazujemo da u skladu sa članom 102. stav 1. tačka 5. Zakona, odobrenje za izvođenje rudarskih radova iz člana 101. između ostalog sadrži obaveze u vezi sanacije i rekultivacije prostora, angažovanja lica sa odgovarajućom stručnom spremom na poslovima tehničkog rukovođenja, stručnog nadzora i bezbednosti i zdravlja na radu, blagovremenog izveštavanja nadležnog organa i inspekcijских službi o vršenju rudarskih radova.

U skladu sa članom 103. Zakona, uz zahtev za izdavanje odobrenja Ministarstva za izvođenje radova na obustavi i zatvaranju rudnika, dostavlja se sledeće:

- 1) Dokaz o plaćenju republičkoj administrativnoj taksi;
- 2) Rudarski projekat overen od strane nosioca odobrenja za eksploataciono polje i tehničke kontrole sa navedenom potvrdom o rezervama i resursima na osnovu koje je izrađen;
- 3) Saglasnost nosioca eksploatacije i/ili odobrenja za eksploataciono polje na projekat;
- 4) Izjašnjenje organa jedinice lokalne samouprave nadležnog za poslove urbanizma u pogledu usaglašenosti eksploatacije sa urbanističko - planskom dokumentacijom i potrebe izrade planskog dokumenta nižeg reda;
- 5) Dokaz o pravu svojine, odnosno poseban akt Vlade o utvrđivanju javnog interesa za period od najmanje pet godina u slučaju eksploatacije rezervi mineralnih sirovina koji su od strateškog značaja za Republiku Srbiju, za površine na kojima je planirana izgradnja rudarskih objekata i izvođenje rudarskih radova, osim u slučaju nafte i gasa kada se dostavlja dokaz o pravu korišćenja, zakupa i/ili saglasnosti, odnosno pravu službenosti za period od najmanje jedne godine, kao i pisana izjava podnosioca zahteva sa spiskom svih katastarskih parcela obuhvaćenih rudarskim radovima za koje su rešeni imovinsko-pravni odnosi ili su obuhvaćeni aktom Vlade o utvrđivanju javnog interesa. Za površine na kojima je proglašen javni interes ili nisu rešeni imovinsko-pravni odnosi dostavlja se izjava investitora da će do prijave izvođenja radova po predmetnom projektu rešiti imovinsko-pravne odnose. Prijava radova nadležnom inspektoratu koji vrši kontrolu dostavljene dokumentacije može se podneti samo za deo radova na prostoru za koje investitor dostavi dokaz o rešenim imovinsko-pravnim odnosima. Kada se izdaje odobrenje za mineralne sirovine određene članom 3. tačkom 13) Zakona, dostavlja se dokaz u skladu sa članom 77. stav 2. tačka 10) ili članom 79. stav 2. tačka 4);
- 6) Fotokopija potvrde o resursima i rezervama mineralnih sirovina ili podaci o izdatoj potvrdi;
- 7) Akt organa nadležnog za poslove zaštite životne sredine kojim se daje saglasnost na studiju o proceni uticaja eksploatacije na životnu sredinu;
- 8) Saglasnost nadležne ustanove za zaštitu spomenika kulture;
- 9) Vodna saglasnost nadležnog ministarstva za poslove vodoprivrede;
- 10) Saglasnost na tehničku dokumentaciju u pogledu mera zaštite od požara izdatu od organa nadležnog za poslove zaštite od požara u skladu sa posebnim propisima;

11) Menica ili dokaz o garanciji banke ili korporativna garancija za izvršenje poslova sanacije i rekultivacije degradiranog zemljišta usled eksploatacije u korist Republike Srbije, izdate radi obezbeđenja urednog izmirenja obaveze izvršenja poslova sanacije i rekultivacije degradiranog zemljišta usled eksploatacije, utvrđene ovim zakonom.

Imajući u vidu prethodno navedeni član 103. Zakona, posebno ukazujemo na tačku 5. u okviru stava 1. citiranog člana u skladu sa kojim je uslov za dobijanje odobrenja ministarstva **dokaz o rešenim imovinsko-pravnim odnosima**.

C. Zaključak

Imajući u vidu sve prethodno izneto, mišljenja smo da je zaključke iz Dopisa od dana 27.10.2022. godine potrebno dopuniti sa okolnostima navedenim u okviru ovog mišljenja, a kao preduslov za sprovođenje postupka rekultivacije zemljišta na lokalitetu Velika poljana sa dva površinska kopa (Velika poljana 1 i Velika poljana 2).

Okolnost da je JK nosilac odobrenja za eksploataciju nije dovoljna sama po sebi za sprovođenje postupka rekultivacije, već je kao dodatni preduslov neophodno preduzeti radnje na dobijanju odobrenja od strane nadležnog ministarstva radi izvođenja radova na trajnoj obustavi radova na lokalitetu i sprovođenja procesa rekultivacije. U tom cilju od strane JK je već izrađen glavni rudarski projekat za trajnu obustavu radova i zatvaranje rudnika (u okviru kog projekta se nalazi detaljan plan rekultivacije i sanacije zemljišta), dok posebno skrećemo pažnju na uslove iz člana 103. Zakona koji je potrebno da budu ispunjeni u cilju dobijanja odobrenja sa posebnim naglaskom na tačku 5. koja podrazumeva rešene imovinsko-pravne odnose.

Obaveza sprovođenja postupka trajne obustave radova i rekultivacije zemljišta, za privredno društvo Jugo Kaolin ne predstavlja samo zakonsku obavezu, već pre svega misiju u skladu sa poslovnim principima Jugo Kaolina, kao društveno i socijalno odgovorne kompanije koja posluje u skladu sa najvišim ekološkim standardima, pri čemu sam proces rekultivacije:

- predstavlja tehnički i tehnološki složen poduhvat,
- zahteva multidisciplinarnan pristup i značajna sredstva,
- osposobljava zemljište, teren ili površine za rast biljaka na njima, i
- omogućava korišćenje degradiranog zemljišta ili terena za druge namene.

Ovim putem ukazujemo da je JK zauzeo proaktivan pristup u rešavanju pitanja trajne obustave radova i prateće rekultivacije zemljišta na lokalitetu Velika poljana. U tom cilju Jugo Kaolin u saradnji sa svim relevantnim institucijama i pre svega Ministarstvom rudarstva i energetike, pokušava da reši imovinsko-pravne odnose na način propisan važećim propisima, budući da na osnovu trenutnog stanja JK nije u mogućnosti da dobije pomenuto odobrenje za dalje radnje (navedeno imajući u vidu pravnosnažne odluke sudova u odnosu na pravo vlasništva na spornim parcelama u okviru eksploatacionog polja i koje parcele su obuhvaćene projektom i radovima rekultivacije i sanacije zemljišta).

U Beogradu, dana 25.11.2022. godine